

“โซ่หลุดจากอุ้งมือ ออกแล้ว เราริณ” ท่อนหนึ่งจากบทกวี “ตื่นแล้ว! ตื่นแล้ว!” ของ “นายผี” ที่สำนักพิมพ์อ่านปอไรไว้ในชื่อเสวนาบทกวีนายผี และการเมืองของอศนี พลจันทร ในวาระ 95 ปีชาตกาล พร้อมเปิดตัวโครงการ “อ่านนายผี” ที่จัดร่วมกับโครงการปริญญาโท ภาควิชาภาษาและวรรณคดีภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์

โดยมี เนาวนิจ สิริผาดิวิรัตน์ บรรณาธิการผู้ดูแลโครงการอ่านนายผี เดือนवाद พิมวนา นักเขียนซีไรต์ปี 2546 สมศักดิ์ เขียมธีรสกุล อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ ร่วมเสวนา

“นายผี” หรือ “อศนี พลจันทร” เป็นที่รู้จักในฐานะกวีปัญญาชน และนักปฏิวัติ เกิดเมื่อวันที่ 15 ก.ย.2461 ที่บ้านท่าเสา ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี

บิดา คือ พระมนูกิจวิมลบรรณ (เจียร พลจันทร) อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา มารดา คือ นางสาวอึ้ง พลจันทร หลังจบจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (มธก.) เข้ารับราชการเป็นอัยการหลายปี กระทั่งลาออก และเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ในนาม “สหายไฟ” ราวปีพ.ศ.2504 และเป็นสมาชิกพรรคระดับกรรมการกลาง

๕ “นายผี” ราชชนนแล้ว, แม่จ๋า.

นอกจากนักปฏิวัติ อีกบทบาทสำคัญคือในฐานะกวี และนักเขียนผลงานที่มีชื่อ ตั้งแต่ “คิดถึงบ้าน” หรือ “เดือนเพ็ญ” บทกวี “อีสาน” หรือ “ราชชนนแล้ว, แม่จ๋า.”

ซึ่งต่อมางานทั้งหมดถูกรวบรวมอย่างยากลำบากของ วิมล พลจันทร หรือ “ป้าลม” คู่ชีวิตของสหายไฟ ที่ออกจากป่าเมื่อครั้งนโยบาย 66/23 ส่วนนายผีตัดสินใจอยู่ในลาว และเสียชีวิตที่นั่นในปีพ.ศ.2530

นามปากกาของอศนีมีมากมาย ตั้งแต่ กุติศ อินทุศักดิ์, น.น.น., นางสาวอศนี, ประไพ วิเศษธานี, ศรีอินทราชูธ, สายฟ้า, หง เกลียวกาม, กิณนร เพลินไพร, อ.พลจันท์, อศนี พลจันท์, อำแดงกล่อม, สายฟ้า, อินทราชูธ และ อำแดงกล่อม เป็นต้น “โครงการนี้ เริ่มจากสำนักพิมพ์อ่าน ทราบว่าคุณวิมลมาลี บุตรสาวของคุณอศนี ต้องการมอบต้นฉบับของพ่อให้หอจดหมายเหตุ ม.ธรรมศาสตร์ เก็บไว้ ทางสำนักพิมพ์อ่านจึงเข้าไปขอจัดพิมพ์งานทั้งหมด และได้รับอนุญาต โดยมีเงื่อนไขว่าต้องรักษาภาษาของต้นฉบับเดิม โดยเฉพาะเล่มที่เป็นกาพย์กลอนวิพากษ์วิจารณ์การเมืองสยาม จะต้องเป็นไปตามที่ป้าลมรวบรวมและชำระไว้เพื่อเตรียมพิมพ์

อ่าน ‘นายผี’ 95 ปีอศนี พลจันทร

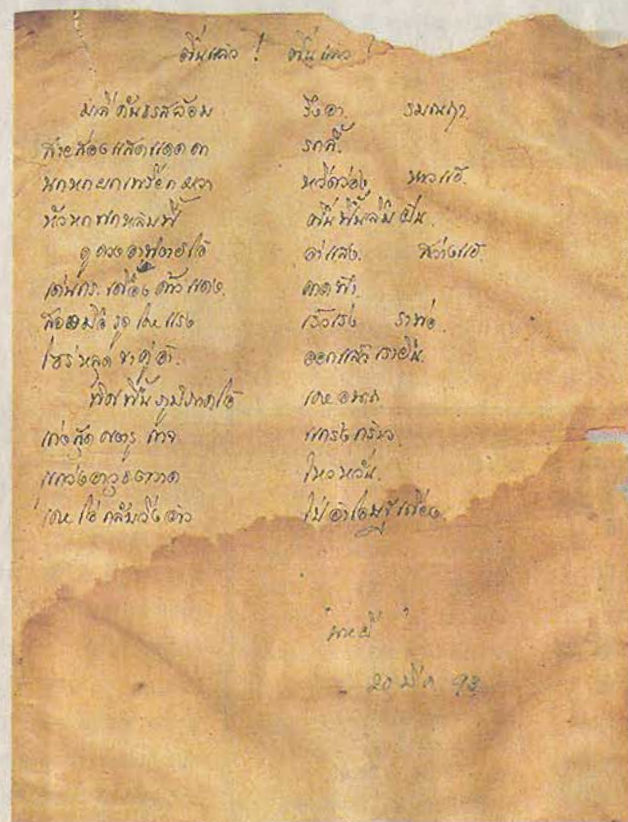

อศนี พลจันทร

แต่เสียชีวิตเสียก่อน” เนาวนิจ กล่าว

บ.ก.โครงการอ่านนายผี เล่าต่อว่า งานนายผีแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ เอกสารส่วนตัว ต้นฉบับลายมือ/สำเนาผลงาน ต้นร่างกาพย์กลอนวิพากษ์วิจารณ์สังคม และการเมือง เล่มที่สำนักพิมพ์อ่านจัดพิมพ์ออกมาแล้ว คือ ศิลปการแห่งกาพย์กลอน และกาพย์กลอนวิพากษ์วิจารณ์ สังคมและการเมืองสยาม (2484-2490) เล่ม 1 ในขนาดเล็กกะทัดรัด ตามเจตนารมณ์ของทายาทนายผี ที่ต้องการให้หนังสือเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุด โดยจะทยอยพิมพ์งานที่เหลือของนายผีจนครบภายใน 3 ปี ซึ่งอาจมากถึง 20 เล่ม

ขณะที่ เดือนवाद นักเขียนซีไรต์ มองว่าแม้

ต้นฉบับบทกวี “ตื่นแล้ว! ตื่นแล้ว!”

สังคมกวี หรือนักเขียนยุคนี้ กับยุคนายผีอาจไม่ต่างกันนัก แต่สภาพการณ์ยุคนั้นเป็นเรื่องน่าอึ้ง เพราะในยามที่สังคมมีความเป็นข้าชัง ทำให้สิ่งต่างๆ ตรงไปตรงมา ไม่ต้องนุ่งติดความ เมื่อพูดถึงประชาธิปไตยว่าใช้ไม่ได้ ก็เข้าใจได้ว่ายังมีเรื่องที่ต้องทำอีกเยอะ เป็นยุคที่ไม่ต้องสงสัยกับถ้อยคำอย่าง “ชนชั้น” หรือ “ประชาชน”

ปัญญาชนปีกซ้าย หลัง พท

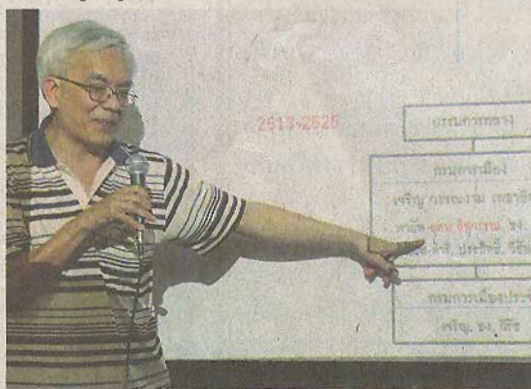
กวีของนายผี

และการเมืองของอัสนี พลจันทร์

กับ "ปัจจุบัน"

เสวนาและเปิดโครงการอ่านนายผี

"สังคมที่ชัดเจน ทำให้จุดยืนนายผีมั่นคงไปด้วย เขามีทัศนะที่ตั้งมั่น เดินตรงไป โดยไม่เลี้ยวไปทิศใดทั้งสิ้น เป็นผู้ที่นับถือตนเองได้ถึงที่สุด จนคุณไม่มีทางเป็นอย่างนายผีได้ด้วยความซับซ้อนในความเป็นมนุษย์ของคุณที่ไม่เคยมีจุดยืนที่แท้จริง ความสับสนนี้เองที่ทำให้รู้สึกอิจฉาความจริงไปตรงมา ความชัดเจน รู้ว่าสู้กับใคร" นักเขียนซีไรต์ กล่าว

สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล

ด้านอาจารย์สมศักดิ์ ซึ่งมีผู้เปรียบว่าเป็น "แฟนคลับนายผี" ร่วมวิเคราะห์ว่า งานที่นำมาตีพิมพ์ทำให้เคลียร์ยิ่งขึ้นเรื่องการเปลี่ยนผ่านของนายผีจากเชียร์นายปรีดีมาเป็นพท. และทำให้เห็นว่านายผีเปลี่ยนเป็นซ้ายราวปี 2491

โดยจะเห็นว่ากลอนช่วงปี 2489-2490 เป็นสมัยรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่งเป็น

นอมินีของปรีดี นายผีเขียนคำรัฐบาลหลวงธำรงฯ หลายชิ้น ทั้งๆ ที่นายผีรักปรีดีมาก นอกจากนี้ ยังเห็นผลงานนายผีที่ยังอ้อยอิ่งและอาลัยอาวรณ์กับวัฒนธรรมศักดินาอยู่บ้าง

อาจารย์สมศักดิ์ชี้ว่าปี 2495-2496 คือช่วงที่นายผีทำงานหนักที่สุด ได้แก่นั่งถือ

เรื่อง "ความเปลี่ยนแปลง" เพราะนายผีอธิบายสถานะกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินาได้ดี ขณะที่บทกวี "อีสาน" ที่ถือเป็นงานที่ดังที่สุดของนายผี เขากลับมองว่ายังไม่ลงรอยสักเท่าไร

"นายผีคงมองตัวเองเป็นนักปฏิวัติมากกว่ากวี และผลจากการเข้าไปยุ่งการเมืองในช่วงนั้นปฏิวัติ ทำให้มันมีผลกำหนดงานของเขา นายผีมีบทบาทเยอะมากในการผลิต

เอกสารการสู้กันในป่า แต่ไม่เหลือหลักฐานอะไร อย่างไรก็ตาม งานการเมืองนายผีมีลักษณะซ้ายมาก แต่หากเป็นวรรณกรรม งานจะผ่อนคลายมากกว่า" อาจารย์สมศักดิ์กล่าว

การอ่านบทกวีของนายผี ในความหมายของแต่ละคน จึงอาจหมายถึงทั้งการเรียนรู้ยุคสมัยของคนรุ่นนายผี ที่สถานการณ์ทางสังคมและการเมืองมาถึงจุด

เปลี่ยนผ่านที่สำคัญ

"ไปจนถึงการอ่านเพื่อเข้าใจ "ความเป็นนายผี" มากขึ้น หรืออย่างน้อยที่สุด อาจเป็นเพียงการอ่านเพื่อรำลึกถึงการมีอยู่ของเขา "อัสนี พลจันทร์"

ปณณพร นิลเขียว